

JAARVERSLAG MOLEN "DE LELIE"

2024

Jesse in 't Veld

14-01-2025

korenmolendelelie@gmail.com

Voorwoord

Voor de unieke categorie monumenten die molens zijn bestaan er eigenlijk geen 'gemiddelde' jaren. Er is eigenlijk altijd wel wat. Dat klinkt heel negatief, maar dat is het niet. Molens zijn levende monumenten die in beweging *moeten* zijn. Niet alleen om het draaiende werk soepel werkend te houden, maar ook omdat molens alleen een toekomst hebben als zij deel uit blijven maken van de gemeenschap. Dat zijn zij immers vanaf het prille begin geweest. Eerst als molensteentje in de schoot van een prehistorische moeder en daarna als doorontwikkelde windmaalmachine die tot halverwege de 20^e eeuw alle dorpen en steden van meel voorzag. Wat fijn, dat we ze nu waarderen als beeldbepalende iconen en ze weer herontdekken om de mooie producten die ze kunnen produceren.

Hoewel de molen weer doet waarvoor hij in 1836 is gebouwd kost het onderhoud jaarlijks een flinke duit. We zijn dan ook erg blij dat het Rijk en de provincie voor de komende 6 jaar weer middelen beschikbaar hebben gesteld voor het reguliere onderhoud. Aanvullend daarop is de uitvoering van een restauratie in 2025, waarbij we het volledige gevucht (wiekenkruis), kapbedekking, staartbalk, galghout en korte schoren vervangen. Provincie, Ver. De Hollandsche Molen, gemeente en fondsen hebben hiertoe een bedrag van zo'n 210.000,- euro gedoneerd. Het resterende bedrag (30.000,-) zal via een crowdfunding bijeen worden gesprokkeld.

Als alles volgens plan verloopt staat De Lelie er in de zomer van 2025 weer piekfijn bij. Voordat we zover zijn geeft dit verslag eerst een indruk van de activiteiten van het afgelopen jaar. Ik wens u veel leesplezier in het jaarverslag over 2024.

Jesse in 't Veld

Molenaar – "De Lelie", Puttershoek

Activiteiten

In het afgelopen jaar zijn er weer diverse activiteiten ontplooid. Hieronder zullen de activiteiten in verschillende categorieën nader worden toegelicht.

Evenementen

Gedurende het jaar heeft de molen aan de volgende evenementen deelgenomen:

- Tour langs de Boer (9 mei)
- Nationale Molendag (zaterdag 11 mei)
- Open Monumentenweekend (14 en 15 september)
- Hoeksche Waardse Molendag (19 oktober)

Openstelling

De molen is in 2024 elke zaterdag geopend geweest van 10:00 tot 17:00 uur. Tot februari is de molen ook wekelijks op zondagmiddag geopend geweest. Vanwege verhuizing van de 1e molenaar is deze middag door tijdgebrek komen te vervallen.

Molentaal

Om met de molen uiting te geven aan vreugde of rouw worden traditioneel een tweetal wiekstanden gebruikt. Hieronder een kort overzicht:

Vreugdestand:

- De molen heeft in 2024 niet in de vreugdestand gestaan.

Rouwstand:

- De molen heeft eind januari een week in de rouw gestaan vanwege het overlijden van een bevriend molenaar
- De molen heeft eind december twee weken in de rouw gestaan vanwege het overlijden van een familielid van de 1^e molenaar

Bij perioden met langdurige windstilte heeft de molen in het afgelopen jaar regelmatig overhek (in kruisstand) gestaan, waarbij ook de schoorsteen werd gericht. Deze stand was vanouds gebruikelijk als er op stoomkracht werd gemalen.

Bezoekers

In totaal hebben **1.298** mensen de molen in 2024 bezocht.

Maalactiviteiten en meelverkoop

In het afgelopen jaar heeft de molen veelvuldig gemalen. Hierbij is 2.660 kg tarwe verwerkt, 275 kg spelt en 82 kg haver. Een gedeelte van het geproduceerde tarwemeel is met de buil uitgezeefd tot tarwebloem, dat eveneens in de winkel is verkocht. Om klanten een aardige diversiteit aan meel te bieden worden diverse andere meelproducten ingekocht bij Molen De Vrijheid in Schiedam, die op professionele basis maalt. Daarnaast verkopen we diverse jamsoorten en ingemaakt fruit dat afkomstig is uit de boomgaard tegenover de molen. Deze worden vervaardigd door vrijwilliger Petra Kleinendorst.

In 2025 willen we het assortiment uitbreiden met op windkracht gemalen specerijen van specerijmolens De Ster en De Lelie in Kralingen, een klein assortiment diervoeder en een in samenwerking met buurmolens ontwikkeld molenbier.

Leerling Mientje poseert trots met de cheque van de Erfgoedparel.
Op de achtergrond stadskorenmolen De Valk in Leiden

 ERFGOEDHUIS
ZUID·HOLLAND

 provincie
Zuid-Holland

Erfgoedparel 2024
Juryprijs

€ 2.000,-

Stichting Tolens Hoeksche waard

AvdL Photography

Winnaar juryprijs Erfgoedparel 2024

Op 15 november 2024 won Stichting Molens Hoeksche Waard de juryprijs van de Erfgoedparel. Deze prijs is in leven geroepen door de Provincie Zuid-Holland als blijk van waardering voor bijzondere erfgoedprojecten. Het thema van 2024 was 'duurzaamheid'. Sinds 2022 vervoeren de samenwerkende korenmolenaars in de Hoeksche Waard hun maalgod weer per schip en paard-en-wagen. De historische keten tussen schipper-voerman-molenaar is zo hersteld en geeft een meerwaarde aan de meelproducten die van het graan worden gemalen. De jury was dan ook lovend: *herstel de oorspronkelijke keten en duurzaamheid volgt*. Het project dat de meeste stemmen van het publiek ontving was Streekmuseum Goeree-Overflakkee met hun project over jeugdherinneringen aan de watersnoodramp. Naast een trofee won SMHW een bedrag van 2000,- euro voor verdere ontwikkeling van het graantransport.

In februari 2025 zal onderling worden bepaald hoe het prijzengeld het beste kan worden besteed. Te denken valt aan bedrukte meelzakjes waarop het transport wordt afgebeeld.

Graantransporten

In 2024 is tweemaal graan aangevoerd per schip: in juni en oktober. In maart/april kon het transport geen doorgang vinden omdat het schip op de werf was voor onderhoud. In juni is het transport aan de wal weer verzorgd met paard-en-wagen, waarbij naast Puttershoek ook de molen van Goidschalxoord werd bevoorraad. In oktober moest de Vrijbouter uitwijken naar Rotterdam en is het verdere vervoer met de bestelbus verzorgd. Met Pasen in 2025 zal opnieuw een graantransport worden georganiseerd, gecombineerd met paardentractie. Vanwege de renovatie van de dorpshaven zal het lossen mogelijk aan de loswal of de veersteiger plaats vinden.

HOEKSCH MEEL
VOORTVAREND OP WINDKRACHT
EEN STREEKPRODUCT VAN STICHTING MOLENS HOEKSCH WAARD

Molenaars

In 2024 werd de molen officieel bemand door twee molenaars:

1^e molenaar: Jesse in 't Veld

2^e molenaar: Karin Feteris – van Gulik (hoofdmolenaar op De Hoop te Maasdam)

Invalmolenaar: Tony Hop (hoofdmolenaar op molen Kon. Wilhelmina te Dongen)

Leerling molenaar(s)

Het Gilde van Molenaars verzorgt sinds 1972 de opleiding tot vrijwillig molenaar. Daardoor kunnen de Nederlandse molens nog steeds vakkundig worden bemalen. In 2024 zijn er drie molenaarsleerlingen bij de molen betrokken voor hun opleiding:

- Jim Sint-Nicolaas (jeugdlid)
- Mientje Veldhuijzen (leerling-molenaar)
- Corné Roobol (leerling-molenaar, tijdelijk op De Lelie om ervaring met een korenmolen op te doen)

Daniël 't Lam en Mike Bloemen hebben vanwege emigraties helaas afscheid moeten nemen van de molen en hun molenaarsopleiding. Via deze weg willen we nogmaals onze hartelijke dank uitspreken naar hun inzet in de afgelopen jaren en we hopen dat ook op hun nieuwe stek het molenvirus wellicht weer vat op hun krijgt. Molens zijn immers een internationaal fenomeen.

Vrijwilligers

De molen kan niet bestaan zonder de tomeloze inzet en het enthousiasme van onze ondersteunende vrijwilligers. In het afgelopen jaar hebben Jan van Rotterdam, Petra Kleinendorst, Petra Reedijk, Jaco de Vries en Kim en Marco Sint-Nicolaas op uiteenlopende manieren geholpen bij de wekelijkse activiteiten op de molen, waarvoor ook via deze weg onze welgemeende dank!

Inventaris

Kleine goederen

In het afgelopen jaar zijn een aantal kleine goederen aan de inventaris van de molen toegevoegd. Het meest bijzondere waren toch wel twee emaille reclamebordjes, twee zinken sjablonen en een stempel van de familie Rosmolen, afkomstig uit hun vroegere maalderij in Strijen. Deze zullen een nette plaats in de molen krijgen. Verder is de winkel uitgebreid met een nette open kast, waar alle niet-meelproducten in kunnen worden uitgesteld. De grote stellingkast is hierbij komen te vervallen.

Grote goederen

In het afgelopen jaar zijn er geen grote goederen aan de inventaris toegevoegd. Wel houden we onze ogen geopend voor een kleine handkar, zoals die rond 1915 bij de molen behoorde voor het kleine transport naar het dorp. Dit zouden we een leuke aanvulling vinden als sfeermaker op het molenerf. Mocht u iets weten te staan, we houden ons aanbevolen.

Molenbiotoop

In het afgelopen jaar is er veel nieuwbouw gerealiseerd ten westen en noorden van de molen. De ontwerpen zijn getoetst op de regels van de molenbiotoop, zodat de wind niet meer gehinderd wordt dan dit tot nu toe het geval was. De plannen zijn waar nodig bijgesteld en goedgekeurd, waarna de bouw kon beginnen. Ter plaatse van het vm. Stoomgemaal en de HABO waren enkele solitaire bomen voorzien die op termijn grote hinder zouden gaan veroorzaken in de windvang. Dit plan is gelukkig bijgesteld en op ons advies is gekozen voor een kleinere boomsoort.

Molenerf

Het molenerf vraagt het jaarrond aandacht en is onder het zeer gewaardeerde beheer van vrijwilliger Jan van Rotterdam. Al circa 10 jaar draagt hij zorg voor het maaien van het gras, snoeien van de heg en het toonbaar houden van het geheel. Aan het erf is in het afgelopen jaar niets gewijzigd. In een poging om onze meidoornhaag eens wit te laten bloeien is de heg na juni 2023 niet meer gesnoeid. De bloei viel echter tegen, zodat besloten is de heg weer periodiek te snoeien. Voor 2025 staat op het programma om het erf ca. 20 cm op te hogen i.v.m. verzakkingen. Er zal dan ook een passende verharding worden aangebracht bij de deur op het noordwesten, zodat klanten niet meer door de modder behoeven te ploeteren.

Onderhoud

In het afgelopen jaar is er geen periodiek onderhoud aan de molen uitgevoerd. Het 6-jarige onderhoudsbudget, gesubsidieerd door Rijk en provincie, was namelijk al volledig gebruikt. In 2025 start een nieuwe 6-jarige onderhoudsperiode waarvoor de benodigde subsidies opnieuw zijn verkregen. Dit is bruikbaar voor sober en doelmatig onderhoud en over het algemeen te weinig om alle gewenste onderhoud uit te kunnen voeren. Zodoende dat werkzaamheden in eigen beheer en aanvullende sponsoring broodnodig blijven.

Restauratie

In 2023 werd tijdens regulier onderhoud duidelijk dat de staartbalk en korte schoren veel inwendige houtrot vertoonden. Omdat ook de kapbedekking aan vervanging toe was, evenals de complete wiken, werd besloten om dit alles in een restauratie te vervangen. In 2024 werden de benodigde subsidies aangevraagd waarvan in december het grootste deel was toegezegd. Het resterende gat van 30.000,- euro dient uit eigen middelen te komen. Hiervoor zullen in 2025 de nodige activiteiten worden ontplooid. In de zomer van 2025 zullen de werkzaamheden naar verwachting zijn afgerond.

Herinrichting begane grond

In 2024 is aangevangen met het gedeeltelijk herinrichten van de begane grond. De aanleiding daartoe was het feit dat de maalstoel (lees: maalsteen op een vierkant frame) het beste kon worden aangedreven via een transmissie in de kelder, zoals dat ten tijde van de stoommachine ook het geval was. In de toekomst zou deze maalstoel dan ook op stoomkracht kunnen worden aangedreven. Het huidige kantoortje moest hiervoor wijken. Nadat het kantoor is gedemonteerd is de maalstoel naar deze plaats gebracht. Op de vrijgekomen plaats van de maalstoel is een nieuw kantoor gerealiseerd, waarbij de nodige oude onderdelen zijn hergebruikt. In het kantoor is naast de kassa en het bureau ook plaats ingeruimd voor een gootsteen en een tafeltje voor waterkoker, koffiezetapparaat etc. Het kantoor is bekleed met traditionele kraaldelen die in een passende kleur geel zijn geschilderd.

Het ligt in de verwachting om in de loop van 2025 de maalstoel in functionele staat te brengen, zodat ook op dagen met te weinig wind gemalen kan worden.

Het nieuwe molenaarsverblijf/kantoor op de begane grond.

Aantal omwentelingen

Door middel van een door op de bovenas aangebrachte teller wordt het aantal omwentelingen van het wiekenkruis geregistreerd. Na elke draaidag wordt de tellerstand genoteerd in het logboek van de molen. Tegelijk worden dan het aantal omwentelingen uitgerekend. Elk jaar wordt er, na gelang het aantal omwentelingen, door de provincie een draaipremie uitgekeerd. In 2024 zijn de omwentelingen afgenomen t.o.v. 2023. Dit is veroorzaakt door het minder vaak draaien op zondagmiddag vanwege verhuizing van de 1^e molenaar.

In de onderstaande tabel staan het aantal omwentelingen per jaar vermeld:

2018	353.083
2019	401.048
2020	392.686
2021	249.058
2022	285.396
2023	309.601
2024	210.599

